

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 408 פרשת: תצווה שבת קודש י"א אדר א' תשפ"ב (12 בפברואר 2022 למנינים)

כניסה	17:04	18:02	18:37	ר"ת
תל-אביב				
ירושלים	*16:47	18:00	18:41	
חיפה	16:52	18:00	18:36	
באר שבע	17:05	18:02	18:38	

*לנוהגים 40 דק' 16:21

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

לקראת סיום ימי השובבי"ם ת"ת

העולה ברוך יהיה, מהיסודות של התורה בפרשת השבוע פרשת תצווה. ומכאן לכוחם של גדולי ישראל בכל הדורות. מה שעשו ועושים גם היום קיים ונשאר לעולם, כי זה בא מכת התורה, והכוונה הגדולה לשם שמים, בבחינת קושטא קאי (שבת קד). וכאשר היסוד קדוש וטהור, הרי זה קיים לעולם, בבחינת נצח סלה ועד (ועיין עירובין 77).

וכך אנחנו התלמידים יש לנו להיזהר ולהקפיד על פרטים ופרטי פרטים בהלכה וזה סוד להצלחה. לדוגמא: **תושב העיר-לא לטנף את רשות הרבים** (ב"ק ט). **תלמיד בכיתה- נזהר לקיים את המשנה, מורא רבך כמורא שמים. בעל ואשתו- להיזהר בשלום בית.** דמעתי מצויה. (ב"מ נט). **פועל בעבודה- לא תרדה בו בפרך, סגולה לפרנסה. מורה בתלמוד תורה- אוהב את התלמידים כבניו** (רמב"ם ספ"ה בהלכות ת"ט). **כל השכנים בבנין ובשכונה** אהבה ואחוה גדולה, בבחינת האוהב את שכניו (יבמות סג). **עסקני ציבור, גבאי בית הכנסת, אנשי ועד השכונה, שלוחא דרבנן- לעשות לשם שמים.** אחרת, זה מסוכן (ר"ה ט). **קונים ומוכרים- בשוק, בחנות, במלאכת אומן,** כאשר לא מצערים זה את זה כלל ועיקר, זוכים להצלחה תמיד. שהיסוד על פי ההלכה, יש ברכה מהשמים. ומכאן לימי השובבים, משקיעים שבועות רבים לתקן חטאים שפגמנו בקדושה, שמירת העיניים, קלות ראש, קדושת הפה, צורת הלבוש, ריחוק מהמודע רח"ל, להתרחק מכל מיני ערוצים, זה מיותר ועל אחת כמה וכמה מתקשורת של פלאפון וכיוצא בזה, יש להתרחק מהם לגמרי! גם כאשר יש היתר על פי ההלכה, לברוח מהיתרים כאלו וכן הדומה לו (תולין מד). ואלו דברים שאין להם שיעור, להחמיר ולהחמיר כמה שיותר, ולהיות בקדושה ובצניעות למהדרין מן המהדרין ולהתפלל כל יום ויום בעמידה על שמירה העיניים והלשון, בבחינת שבעת ימי המילואים כל השבעים שנה, ויש בזה קידוש השם גדול לתפארת בישראל.

וכיבוד הורים ושלום בית. ויש להתפלל על כך בפתיחת ההיכל, שנזכה לקיים את הפסוק ואהבת לרעך כמוך, בשלימות, כמוך ממש. (ה). לכוון להתפלל גם על כלל ישראל (עיין שבת יב). ואלו הם היסודות שהתהילים יעלה למעלה, ויהיה עליו עת רצון מהשמים. ואחרי הכנות כאלה, לקרוא תהלים בתחנונים ובדבקות.

ומעשה שהיה עם רבי חייא שאמר לרבי חנינא, סגולה שלא תשתכח תורה מישראל, לזרוע פשתן ולעשות ממנו רשת ציידה, ועם הרשת לצוד צבי, ולהאכיל את בשר הצבי ליתומים, ולעשות מעור הצבי קלף ולכתוב חמשה חומשי תורה וללמד תנוקות של בית רבן (עיין ב"מ פה). כי רק כאשר היסוד בקדושה ובכוונה גדולה יש באמת הצלחה לגדל דורות ישרים מבורכים. (עיין מהרש"א טז).

ויסוד עצום זה רואים בפרשת השבוע פרשת תצווה. שיש פסוקים רבים מאד על בגדי הכהנים, אשר ארגו ושיזרו ועשו אותם **חכמי לב, דהיינו אנשים מלאים ביראת שמים** (עיין בעל הטורים). והיה עליהם מצות עשה מהתורה לעשות בגדים אלו (רמב"ם פ"י מהלכות כלי המקדש). והיו הבגדים חדשים ונאים ומשובחים ונקראים **בגדי קודש, וצריכין עשייה לשמה** (רמב"ן צפראס). ויש כח בבגדים אלו לכפר על עוונות של כלל ישראל (עיין ערכין טז). וכך דרשו חז"ל (שבת ק"ג): על רות המואביה שירדה לגורן לבועז הצדיק, **ולבשה בגדי שבת ע"ש.** וכן בזה הקדוש (פרשת בלק 97 קפז). על הקורא קריאת שמע בזמנה, שיש בבגדיו ריח של המצוה. ע"ש. ועם בגדים כאלו בלבד צריכים הכהנים לעבוד עבודת קודש במשכן ובבית המקדש, וזה מכפר על כלל ישראל.

גם מבואר בפרשה על שבעת ימי המילואים שעשו הכהנים אהרן ובניו קרבנות שבעה ימים, והם בקדושה כל הזמן באהל מועד ולא יוצאים כלל. וזה היה מכ"ג באדר עד א' ניסן שהשכינה ירדה למשכן, וממש כל עם ישראל זכו לנבואה. וכשאלה ההכנות - אלו התוצאות! ועד היום, כהנים בעבודתם בברכת כהנים ובעלייה לספר תורה, **כהן**

בפרשת השבוע פרשת תצווה, לומדים יסוד גדול מאד מאד. כל מצוה, כל מעשה טוב, כל עסק, אירוע חברתי, כנס בוגרים, נסיעה טובה, קניית דירה, בניית בניין, וכן כל מיני דברים, הן וכיוצא בהן, כאשר רוצים הצלחה גדולה, יש ליזהר מאד שיהיה היסוד וההתחלה בלי עבירות. כאשר אין נפגעים מהחברים, אין ניזוקים, אין גזל, אין חילול השם, אין שנאת חינום, אין קפידות, ואין כלום. כאשר היסוד קדוש, זה סוד ההצלחה שיהיה תועלת גדולה והצלחה מרובה, וברכת השם היא תעשיר. וזה היסוד לעשות חנוכת הבית ותיקון הבית כשבונים או קונים בית חדש (עיין קונטרס היחיד).
ומעשה שהיה עם רבינו הגאון רבי יוסף חיים זונגפלד זיע"א, שביקש להקים עמותה לפני כמאה שנה למען חיזוק התורה בירושלים עיר הקודש. ונכנס אדם אחד שלא הזומן, והיה צורך להוציאו, ולא הסכים הרב להוציאו ולביישו ברבים, וביטל את כל הכנס! **והסביר הרב,** כאשר מקימים עמותה ונכשלים בעבירה להלבין פניו, אז לא תהיה הצלחה, ועדיף לבטל הכל, ולעשות כנס חדש בזמן אחר בלי עבירות.

ומעשה שהיה עם רבינו החסיד רבי ישראל סלנטר זיע"א, כאשר נשאל איזה מצה שמורה הכי מהודרת לפסח? **והסביר הרב** כאשר נזהרים בזמן הלישה והאפייה שלא לפגוע ולא לבייש זה את זה, בין אדם לחבירו, זה המצה הכי מהודרת.
ומעשה שהיה בחכם אחד, אשר בא אליו יהודי ושאל קראתי את כל ספר תהלים בשלמות, בכוונה, ובתחנונים שבוה התפילה מתקבלת בשמים (עיין פלא יועץ ערך תהלים), ולא נענית כלל ועיקר. מה הסיבה? **והסביר הרב,** שצריך להכין יסודות חזקים וטובים ותורניים לפני קריאת התהילים והם: א). אמירת וידוי וזו מצות עשה מהתורה לומר בכוונה **חטאתי עויתי פשעתי. ב).** לתרום מטבע לצדקה (עיין אורח סימן כט). ג). להתחזק בלימוד התורה, והפסוק צועק (משלי כח), מסיר אוזנו משמוע תורה, גם תפלתו תועבה (ועיין שבת י"ד). ד). להתחזק בשלמות באהבת ישראל

אם תהיה 'בן אדם' יפתרו רוב הבעיות

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

הם יכנסו לבית על דעת לאתר תקלות, ועל דעת להקריב מעצמם בכדי למלא ולהשלים את אותן בעיות. לו רק היו קשובים כל בני הבית האחד לצרכי רעהו, שוב לא היו זקוקים לחכמה גדולה בכדי לפתור את רוב ככל המחלוקות והדיונים אליהם היו הם חשופים באותם מפגשים.

באחת מהשיחות האחרונות בהן התבקשתי לאתר מוסר שיעור הולם לסדרת חינוך ילדים, הבהרתי שהשיעורים הראשונים אמורים להתמקד בחיי ההורים בינם לבין עצמם, ורק לאחר מכן ניתן יהיה לדבר ולדון על חיי הילדים. האיש מעבר לקו אמר את המשפט הבא: "מהחיים שלנו עם בני זוגנו כבר התייאשנו מומן, את זה כבר לא ניתן לתקן, אנו מבקשים סדרת שיעורים בחינוך הילדים בלבד, שם עוד יש סיכוי שנוכל לעשות משהו".... הבהרתי לו, שהורים המסוכסכים בינם לבין עצמם לעולם לא יצליחו לחנך דור ישרים מבורך, משום שדי בתמונה העגומה אותה רואה הילד למול עיניו לאורך כל שעות היום, בכדי לגרום לו למאוס בטוב ולקוו ולצפות שאולי מעבר לקירות הבית, ברחוב הקלוקל, נמצאת מנוחת ושלווה הנפש האמתית.

המתנה אותה קיבל שלמה המלך מה' יתברך, לאחר שהציע לו לבחור אחת מבין שלושת האפשרויות של אושר, חכמה או חיים ארוכים, ובחר הוא בחכמה, היתה מתנת "חכמת הלב". מתנה שבעקבותיה זכה שלמה ולא רק שהיה מבין את שפתן של החיות, הבהמות והעופות, אלא אף את שיחת הדקלים. לאמור, אם היתה הרוח מנשבת בענפי הדקל, היה מבין שלמה מה ברצונו של הדקל לומר. ולכאורה, הדברים מתמיהים - שהרי אין קשר בין חכמת לב לבין הבנת שפתן של החיות והבהמות, וכל שכן לא את "שפתו" של הדומם. בדיוק כמו שחכמת לב לא אמורה ללמד אדם "אוטומטית" אנגלית, צרפתית או כל שפה אחרת. ואם כן, איך סייעה אותה חכמת לב לשלמה המלך להבין את שפת בעלי החיים והדומם?

והתשובה המוסברת לכך על ידי בעלי המוסר היא כדלהלן. לבעלי החיים ולעצים אין באמת שפה הניתנת להיכרות והבנה על ידי בני האדם. הם לא באמת משוחחים שם. קריאות המצוקה או השמחה שלהן מובנות אלו על ידי אלו מתוך הרגל. שלמה המלך בחכמת הלב הגדולה שהיתה לו, בה השכיל לפלח ולהבין את לב בני האדם, ולו רק על פי תנועות גופם, יכל באותו יחס להבחין ולהבין גם את רצונותיהם, מאווייהם ותשוקותיהם של בעלי החיים והעצים.

מאף אחד מאיתנו לא נדרש להבין באמת מה רוצים בעלי החיים. אולם, מכל אחד מאיתנו נדרש להבין את שפתם של הסובבים אותו, בין אם הוציאו זאת מן השפה ולחוץ ובין אם לא. אנשים רבים, לצערנו, מצליחים לפעול כחכמתו של שלמה ולהבין את הצטרפויותיה של חייית המחמד, הרבה יותר ומעבר להבנה ולהקרה למען רצונם של הסובבים אותם מבני משפחה וחברה קרובה.

פעם שוחח איתי אדם על ה"עוול" לאכול פרה. הוא תיאר לי עד כמה גם היא חושבת, מבינה, שומעת ורואה, ואילו מגיעים בני אדם גסי הרוח ובכפחות סכין מסיימים את חייה היפים ומעלים אותה על המוקד עד לסופה המר כחתיכת אנטריקוט בצלחת במסעדה או בבית. באותה שיחה, הוא גם שוחח איתי על רעייתו. מחשבות החמלה וההבנה שגילח לפני רגע קט כלפי אותה פרה עלומה לא באו לידי ביטוי בשיחתו על שותפתו לחיים.

לוי ישכיל כל אחד מאיתנו להרחיב את חכמת הלב שלו, את האכפתיות, את ההתבוננות בחיי של הסובב ואת הפעילות האמיתית למען בני המשפחה והאנשים הזקוקים לנו, תקל במאד מאד העבודה הקשה הרובצת על כתפיהם של גולי ישראל - הן בהדרכת העם בהנהגות שלום בית, הן בהדרכתם בהנהגות חינוך הילדים והן בהנהגה בין אדם לחברו.

בתוך התשובה לשאלה זו טמונה גם התשובה לשאלה השנייה. כי רק אדם שיוכיח בחיי היום יום שלו את חכמת לבו ואת הקשבתו ויחסו החם לסובבים אותו הוא יהיה מי שראוי להעביר שיעורים אלו. הוא בהתנהגותו מראה עד כמה זכה להפנים את הדברים ולהפכם לחלק מחייו, והוא יהיה הראוי להפכם לחלק מחייהם של אחרים.

יזכנו ה' יתברך לחכמת לב, ועל פיה נצלח כל מהמורה וכל דרך לחיים טובים ולשלום, ונזכה להנחיל זאת אף לבננו ואחרינו ולכל ישראל, אמן. ברוכים תהיו!

שלום וברכה מורי ורבותי!

בשבוע האחרון פנו אלי ממספר ערים שונות ברחבי הארץ. בחלקן ביקשו סדרת שיעורים בענייני שלום בית, בחלקן בענייני חינוך ילדים ובחלקן סדרה בעניינים שבין אדם לחברו.

הדיונים היו על מהו הנושא החשוב ביותר לגביו מומלץ לפתוח סדרת שיעורים, ומי היא האישיות התורנית שתמסור שיעורים כאלה ואותה מומלץ להעמיד בראשן של סדרות אלו?

יחד נענה בעזרת ה' על ראשון ראשון, ויחד גם נבין עד כמה כמו תמיד ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא [=אין דבר שאינו רמוז בתורה] וגם על שאלה זו ישנה תשובה, וכרגיל נמצאת היא בפרשתנו הנהוגה.

על הפסוק: "וְאֵתָהּ תְּדַבֵּר אֶל כָּל חֲכָמֵי לֵב אֲשֶׁר מְלֵאתִי רוּחַ חָכְמָה וְגוֹי" (שמות כה, ג) ידועה ומפורסמת השאלה וכי מאימתי משכנה של החכמה הוא בלב, והלא החכמה מקומה בשכל, במוח, הניצב בראשו של האדם? ואם כן, היאך ניתן לקרוא לחכמה זו "חכמת לב"?

וידועה ומפורסמת התשובה גם על כך, שחכמת לב אינה מדברת על חכמתו, בינתו ודעתו של האדם בכל הנוגע להבנת הכתוב מולו או המתרחש סביבו, אלא על הבנת מה שמעבר לכתוב ומעבר למה שמתרחש.

וכאותו מעשה מפורסם באותו תלמיד חכם שנשאל בביתו בערב פסח האם ניתן לצאת ידי חובה בארבע כוסות חלב במקום ארבע כוסות יין, ומיד ציווה לרעייתו להעמיד לרשותו של השואל גם יינות, גם מצות, גם בשרים ושאר מאכלים ערבים אשר נהוג לאוכלם בכל בית בישראל בליל הסדר.

ולשאלת הרבנית מדוע ראה לנכון להעניק לאותו אדם 'כל טוב מצרים', בעוד שמשאלתו נראה היה שחסר לו רק בקבוק יין או שניים? ענה כבוד הרב, שלא יתכן שהיה בחיקו של אותו שואל מאכלים בשריים, שאם כן לא היה יכול לשתות את ארבעת כוסות החלב לאחר שהיה בשרי משולחן עורך? מאכלית המנות הבשריות שהיו על שולחנו. ומכך הסקתי, אמר כבוד הרב, שבביתו של אותו אדם אין ולו קמפוז בשרי אחד.

זו חכמת לב, לשמוע לא מהי שאלתו של השואל, אלא מה מסתתר מאחרי הדברים, לקרוא בין השורות...

כאשר הפקיד הקדוש ברוך הוא בידי בצלאל ואהליאב את בניית המשכן וכליו, לא דרש מהם להפעיל רק את חכמתם בבנייה, בתפירה ובעיצוב, אלא דרש מהם הרבה מעבר לכך. לראות בפניו של כל אדם האם תרומתו נובעת מעמקי לבבו ובמטרה להיות שותף בבנייתו של מקום משכן השכינה, או שכל רצונותיו ומאווייו הם למצוא חן ושכל טוב בעיני הסובבים, להראותם את רוחב לבו ונדיבות נפשו.

במהלך הבנייה היו קובעים בצלאל ואהליאב 'חכמי הלב', היכן ועד כמה להשתמש בתרומתו של אותו אדם. ואם היתה תרומתו מגיעה בבנייתו הנפש והמקום האמתי, מרצונו להיות אחד מן השותפים בבניינו של עם ישראל, היו הם משתמשים בזהב ולו המועט ביותר שהביא בקצהו הגבוה ביותר של הכרוב בבית קודשי הקודשים.

לעומת זאת, גם אילו היה מביא האדם 'ליטרה זהב', אולם עושה זאת באהבה לעצמו ובגאוותו שחקים, היו מיד מזניחים אותה ומשתמשים בה במקרה הטוב לציפוי קלעי החצר.

אותה 'חכמת לב' היא חכמה שנועדה מראש לגרום לאדם להכיר את סביבתו, להבין מבין הפעילות המתרחשת סביבו מה נצרך לסביבה. ולהבין בהבנה עמוקה יותר, מהי הפעולה אותה יעשה ויביא אך טוב וחסד לו ולסובבים אותו.

בסדרת השיעורים "הבית השלם" שוחחנו על כך שאדם הנוהג במכוניתו על גבי המדרכה, אינו זקוק לשיעור נהיגה נוסף אלא שיעור ב'להיות בן אדם'. שיעור בהבנה שגם אם נוה לך וגם אם טוב לך לדעתך, עליך להתחשב בסביבה ולהבין שכגודל הטוב לסביבתך, כך גודל הצלחתך בתפקיד.

הבעל המושלם אינו הבעל שלמד טוב יותר מאחרים הלכות והנהגות שלום בית, בדיוק כמו שהאבא המושלם הוא לא האבא שלמד לעומק את הלכות חינוך הילדים. הרבה לפני הפרטים הקטנים, מוטל על כל אחד להבין את חלקו בבניית הבית ואת חלקו בבניית עתידו של בנו.

אבא ובעל ערניים לא יצטרכו לרוב ככל הנהגות והליכות פרטי שלום הבית וחינוך הילדים בכדי לעשות את המוטל עליהם בשלמות. מראש

שאלה יפה

שׁוֹת ממוּרנו הרב שליט"א

שלא טוב לעשות גם אשכבה לסבא שנפטר לפני 40 שנה היות וזה לא השבוע שלו, האם בשמחות של המשפחה מותר לומר? תודה רבה וישר כוח לרב.

תשובה: בקטנותי כשהייתי ילד שמעתי הלכה מפורסמת שאסור לעשות השכבה אחרי י"ב חודש, כי זה מטריד את המתים ומצערם וכו'. וכבר ציינתם שיש בזה דעות בין החכמים. ואחרון חביב רבינו הגדול אור העולם זיע"א שפסק שמותר לכתחילה לעשות השכבה גם אחרי שנה, ואין בעיה כלל בזה. כי זה תפילה לה' יתברך שיזכה למנוחה בעולם הבא, וניתן לומר כן תמיד (חזו"ע ח"א אבלות דף שנג"ג).

וכנראה שיש בזה גם כיבוד הורים, וגם זה מרגש את הבנים שעושים כן לאביהם וזוכרים אותם ומתחזקים החיים והמתים. וגם בזה הזמן בדורות שלנו, אין כל כך השפעה לנו הקטנים שזה מטריד את האב, אנוח פשוטים מדאי מלהשפיע בזה לרעה. ואחר כוונת הלב הן הדברים.

כמובן, יש לזהר מלהכביד על הציבור כי אין לדבר סוף, וניתן לומר כן תפילה זו בעצמו על הוריו ועל קרוביו. וכן אין צורך דוקא ללמוד משניות. אלא כפי הענין והאפשרות, יכול לעשות גם השכבה.

ומכאן לשמחות. שמפורש בזה הקדוש שהנשמות באים לשמחה (עיין זוהר הקדוש. פנחס. דף רכ. עמוד א'. ע"ש. ענין קצות בחפון מיוהל

לעשות להם גם אשכבה. כמו שכתב חתן וכיולא בזה.

וכמובן שהעיקר שהבנים והנכדים כולם הולכים בדרכי התורה והוראה וזה שווה יותר מאלף השכבות ואלף קדישים. ופשוט.

שאלה: מדוע גבר אסור ללבוש מכנסיים צמודות?

תשובה: זה לא צנוע כאשר רואים את השוקיים של הגבר. בכלל כאשר רואים איברים של הגוף יש בזה חוסר צניעות וזה אפילו בחולצה. ועל אחת כמה וכמה במכנסיים שיש חשש ממש של צניעות כאשר צורת הגוף של הגבר בולט וניכר בעיני כולם. ומפורש כן בגמרא (נדה יג ט"ב). ויש גם חשש אסור השתתף ומנואל בפל"א ע"ס. ועל אחת כמה וכמה לנשים שאסור להם ללבוש בגדים צמודים. וזה בבחינת פירצה קוראת לגנב. עיין פרש"י סוכה כו.

שאלה: שלום לרב, איזה ספר הרב ממליץ ללמוד לגבי איך אשת חיל צריכה להעניק כבוד לבעל, והנהגות לבית יהודי ולהיות כמו שהשם דורש ממני?

תשובה: כל הספרי מוסר מצויינים מאד עבור הנהגות לבית היהודי. כמו ארחות צדיקים. פלא יועץ. ובאופן מיוחד בין בעל לאשתו הספר היקר הבית היהודי שני חלקים של הרב שמחה כהן שליט"א.

יפים. וזה ממש מצוה לחזקם בגוף ובנפש. וכמובן להתפלל הרבה להשם יתברך. הילדים צריכים להרגיש שההורים אוהבים אותם מאד, ועם הדרכה נכונה להורים זה מצוין.

כדאי לשבת איתם ולספר להם סיפורים. יש ספרים מיוחדים עם תמונות יפות ומושכות מאד את הלב. תמונות המדברות בעד עצמם. ועם חיבוק וחיוך והקשבה וסיפור. הילדים יהיו פרחים יפים. עם ריח נעים. בהצלחה.

שאלה: האם מותר לצאת לשידוכים בזמן שמקום הלימודים אינו מאשר זאת מסיבה שלא ירד להם השם של הסמינר?

תשובה: זה דבר עדין מאד מאד. יש להתייעץ עם דעת תורה ולשמוע פרטים ופרטי פרטים על מצב התלמידה. ומי זה הבחור אם בכלל יש טעם להתחיל או לא. ולה' הישועה.

לא למהר ולא לשלול ולא להסכים. אלא יש לבדוק ולבדוק ולהתייעץ ולא למהר, כי פרי המהירות חרטה.

גם יש להתחשב בדעת המורות כי המורה מכירה היטב את התלמידה. ויודעת מה מתאים עבורה ומה לא מתאים. ויש להתחשב בשיקול דעתה, ולשמוע הכל מכלי ראשון. ויהי רצון שלא תצא תקלה מתחת ידינו אמן ואמן.

אני לא חושב שזה בגלל השם של הסמינר. ובעצם זה לא פוגע אלא פשוט מה מתאים באמת. כי שידוך זה מלשון התאמה צריך שיהיה מתאים בין בני הזוג. ואם הם צעירים מדאי וכיוצא בזה, ולא מבושלים כל הצורך. אז זה לא מתאים. ויתכן שיכנסו ללחץ לחרדות לעול קשה, וחבל. במקום לשמוח ולהנות נכנסים למתח ועצבות. ואין לזלזל בשיקול דעת המורות היי".

שאלה: ביחס לעשיית אשכבות לנפטרים לאחר 12 חודש בנוסח המקוצר של המרחם על כל בריותיו וכו', שמעתי בשיעור של הרה"ג מאיר אליהו שליט"א בשם שו"ת ישכיל עבדי שאין שום בעיה בדבר כי לא מפורש בדברי האר"י לאסור אלא רק האיסור לומר בנוסח הארוך של מנוחה נכונה תחת כנפי השכינה וכו', ומנגד הרה"ג בן ציון מוצפי כתב בספרו שלאחר 12 חודשים אין לומר אשכבה אלא רק שחל יום הירצאייט בשבת לפני. מה דעת הרב בנושא?

ואם זה מכביד שכולם יגידו אשכבות בפתחת ההיכל או לאחר קריאת תורה לכל קרוביהם שנפטרו זה יגרום לטורח ציבור אז האם יש בעיה לומר באופן עצמאי בשקט?

שאלה נוספת, האם ישנה בעיה לומר אשכבה בתום התפילה או יש עניין לומר כמה משניות לפני, שיהיה מתוך לימוד תורה?

אגב, שהיינו ביום ה 30 לסבתי עליה השלום בבית החיים, אברך של הרב שהיה אתנו, אמר

שאלה: בתפילת העמידה שהחזן מגיע ל"ברכו את השם המבורך" והמתפללים עונים "ברוך השם המבורך לעולם ועד", האם צריך להשתחוות?

תשובה: אין חובה להשתחוות בעניית ברוך ה' המבורך. וכמו בברכו של העולים לספר תורה שלא משתחוים כלל. וכן אין חובה לעמוד. אלא רק בליל שבת קודש לקבל תוספת שבת. ועיין משנה ברורה בביאור הלכה סימן קי"ד שפלפל למצוא סמך לנוהגים לכרוע בעניית ברכו. ע"ש. ועל כל פנים הספרדים לא נהגו בזה כלל.

וזכיתי לראות גדולי חכמי הספרדים זיע"א. שלא כורעים כלל בעניית ברכו. וכן בספר כף החיים בסימן נ"ז לא הביא כרוע. ועיין עוד בכף החיים סימן קל"ט (ס"ק כ"ה).

שאלה: רציתי לשאול ולדעת אחת ולתמיד, האם מה שאמרו גדולי הדור שמי שיש לו אינטרנט אין לו חלק לעולם הבא? האם זה נכון וכפשוטו? ואם כן האם מדובר גם על אלו שיש להם אינטרנט מסונן ומוגן? מדובר על אינטרנט בנייד וגם בבית? תודה לכבודו ושכרו כפול מן השמים.

תשובה: אם ככה הם אמרו, זה קודש קודשים. בשמים שומעים לגדולי הדור שליט"א. וכמובן כשזה מסונן ומוגן וקיבל אישור על כך ממורה הוראה מובהק, ואין ברירה, אז אין בעיה. וכמובן לזהר שלא להכניס לבית אלא רק בעבודה. ובלילה להניח ברכו. כי אסור שהמשפחה יראו מכשיר כזה. ויש לדעת שזה בבחינת הוראת שעה ואין ברירה.

לפי השמועות הנוראות, מכשיר פרוץ זה הכי חמור בעולם. וזכורני לפני 50 שנה, שהתחיל תקשורת בטלוויזיה, עשו חברי ה"בד"ץ העדה החרדית חרם על כך. וגם פסקו שלא לגור בשכנות איתו. וחר"ם אותיות רמ"ח משפיע על כל הגוף, רחמנא ליצלן. ועל הנפש ועל המשפחה. ועל אחת כמה וכמה תקשורת אסורה של היום שיש בזה חרם גדול. וחרם גדול מפריע להיכנס לעולם הבא. כמו יהודה בן יעקב אבינו פאר שבטי יה, שלא הצליח להיכנס לאחר מיתתו לגן עדן. עד שמשה התפלל עליו כמבואר בגמרא מכות יא.:

וכאשר כל גדולי הדור זועקים על כך יש בעיה נוספת של מי שלא שומע, או לועג ואפילו אדיש לזעקתם. הרי זה בגדר זקן ממרא. ועיין רמב"ם רפ"ק מהלכות ממרים. כך שיש לזהר מאד. וגם בעבודה וכיוצא בזה להשתדל בדרכים אחרות. והחכמה תחיה בעליה.

שאלה: יש לי שתי ילדים קטנים הבת בת 4 וחצי והבן בן 3 והם נורא חוצפנים. מה הרב אומר שצריך לעשות?

תשובה: הילדים המתוקים האלה צריכים הדרכה וגם ההורים צריכים הדרכה כיצד לשמחם ולדבר איתם ולספר להם. ולתת ולהעניק להם מיגדנות וממתקים ופרסים